

Disiplinlerarası Horney Uygulamaları

Bernard J. Paris

Çeviren: İbrahim Deniz

Karen Horney: A Psychoanalyst's Search for Self-Understanding (Yale U.P., 1994) Kitabının A Eki.) Metindeki referansları daha kullanışlı hale getirmek için, bu kitabın Referans listesini dahil ettim. Daha sonraları da Horney'i edebi çalışmalarda kullandım. "*Imagined Human Beings: A Psychological Approach To Character And Conflict In Literature* (Nyu Press, 1997)" , kişisel sitemde yayınlanan iki bölümü, ayrıca elektronik versiyonu da bulunan üç kitabım, Horney'i edebiyat çalışmalarında kullanıyor. *Imagined Human Beings* adlı çalışmam, Antigone, Chaucer'ın "*The Clerk's Tale*"ı, *Venedik Taciri*, *Jane Eyre*, *Uğultulu Tepeler*, *Madam Bovary*, *Büyük Umutlar*, *Bir Hayatın Sırrı*, *Bir Bebek Evi*, *Hedda Gabler*, Kate Chopin'in *Uyanış'ı*, Barth'ın *The End of the Road*'ını içermektedir.

Horney'in psikolojik düşünceye olan katkısı onun öneminin bir ölçüsüdür. Belki de eşit öneme sahip olan bir başka özelliği de, başka disiplinler için onun teorilerinin değeridir. Şimdiye kadar, Horney'in teorileri, edebiyat, biyografi, kültür ve cinsiyet gibi alanların çalışmanlarında kullanılmaktadır.

Edebiyat

Thackeray'ın *Gurur Dünyası*'ndaki temasal çelişkilerin, psikolojik çatışmalar sisteminin bir parçası olarak görüldüğü taktirde, anlaşılabilir olacağını farkettiğim 1964 yılından itibaren, edebiyat okumalarına Horneyan bir bakış açısı geliştirmekteyim. Gurur Dünyası'ndaki William Dobbin ve Amelia Sadley'in ahlaki olan, Becky Sharp'ın ise bu karakterlerin eleştirisinin ana objesi olarak değerlendirilmesi ile eğilimlerin çatışmasına yönelik güçlü bir argüman oluşturulabilir. Becky acımasızca, beyhude olarak gösterilen , para, güç ve prestijin peşindeyken, Amelia ve Dobbin, anlatıcı tarafından övülen şekilde, aşk arkadaşlık ve duygusal tatmin için yaşamaktadır. Buna rağmen, Anlatıcı "aptal aşık" dediği Dobbin'i ve sevecen küçük parazit dediği Amelia'yı da hicveder ve aşk ile arkadaşlığın bunca yüceltilmesine rağmen, eylem ve biraz yorum, onları, geçici ve düş kırıcı bir deneyim gibi gösterir.

Eğer romanın tematik çelişkilerini, uyumlu baskın eğilimler ile güçlü gizli saldırganlık ile arasında devam eden bir savaşın belirtileri olarak görürsek bu çelişkiler anlaşılır hale gelir. Thackeray'ın uysal eğilimi kendisini, özü geri planda tutan davranışların, değerlerin ve karakterlerin yüceltmesinde, dünyevi olana saldırılarında, hırslı insanlar ve onları yaratan sosyal sistem ve onun para güç ve prestij peşindeki ısrarını, tahrip edici ve boşuna olarak göstermesinde, gösterir. Onun agresif eğilimleri, Becky ve onun başarılarının açıkca hoşuna gitmesinde ve Becky ile paylaştığı, kendini geri planda tutan karakterin zayıflığını ve budalalığını küçümsemesinde kendini gösterir Eğilimler arası tecrid, aynı zamanda, Gurur Dünyası'nın belirgin ruhsal yapısını şekillendirir. Nihayetinde eğilimlerin hepsinin boşuna olduğu ortaya çıkar. Anlatıcının ironisinde, Thackeray'ın kabul ettiklerini olumsuzlamasının ve kendisini, bağlanmanın sonuçlarından korumasının anlamı sık sık gözardı edilmiştir.

Tematik çelişkilerin, metni kendi koşulları ile anlamayı imkansız hale getirdiği bir çok edebi çalışma vardır. Eleştirmenler çoğunlukla, uyum bozucu parçayı görmezden gelerek ya da çelişkileri, gerilim, paradoks ve ironi'nin kontrollü bir parçası olarak rasyonalize ederek, bu tür eserlerin sanatsal bütünlüğünü savunurlar. Son zamanlarda, eleştirmenler, çelişkileri, tüm dilbilimsel yapılarda var olan kendi kendilerinin yapısını bozma (bkz. deconstruction) eğilimine kanıt olarak gördükleri için, yapıtlardaki çelişkilerden hoşlanma eğilimindedirler. Biz ise Horney'in teorisinin yardımı ile, çelişkilerin özgün problemler olduğunun farkına varabiliyor ve onları, içimizdeki çatışmaların yapısının anlaşılabilir bir parçası olarak anlamlandırabiliyoruz.

*Gurur Dünyası'nın tematik çelişkilerini açıkladıktan sonra, Horney'in ayrıca, Thackeray'ın ana karakterlerine yönelik derin psikolojik aktarımlarını keşfetmeyi de sağlayacağını farkettim. Düşündüğüm gibi, incelediğim diğer edebi çalışmalar, sıklıkla motivasyonel sistemleri, Horneyen terimlerle anlaşılabilir karakterler içeriyordu. Bu keşif, ben ve diğer kişiler tarafından çoğunlukla karaktere odaklanan Horneyen çalışmaların yapılmasına ön ayak oldu.*¹

Yetişkinin davranışının açıklanmasının çocukluk deneyimlerine bağlanması, karakterin psikanalitik çalışmasına yönelik başlıca itirazlardan birisidir. Çünkü bu tür bir çalışma, Psikanalitik Teorinin öncellerine dayanarak, tahmin edilmiş sebepler dışında metinde mevcut hiçbir edebi kanıt olmaksızın, çok fazlaca açıklayıcı malzeme üretilmesi ile sonuçlanır.

Horney'in yapısal yaklaşımı, her ne kadar karakterlerin çocuklukları ile ilgili az bilgi sahibi olursak olalım , çoğu kez var olan savunmaları ile ilgili fazla bilgi sahibi olabildiğimizden dolayı edebi karakterlerin analizi için son derece uygundur. Çünkü, gerçekten tasvir edilen fenomenleri açıklarken metne sadık kalmamıza izin verir. ¹

Karakterin psikolojik tasviri ile karakteri çevreleyen retorik arasındaki farkı ayırt etmek önemlidir. Retorik kelimesi ile, yazarın, okuyucunun ahlaki ve entelektüel tepkisini, okuyucunun sempatisini ve antipatisini, duygusal yakınlığını ya da uzaklığını etkilemek amacı ile kullandığı tüm araçlardan bahsediyorum. Karakterleri psikolojik terimler ile gerçekçi bir şekilde anladığımızda, genellikle kendimizi, retorik'in bizden beklediğinden farklı şekillerde karşılık verirken buluruz. Bu çoğunlukla çalışmadaki, retorik ile benzetme arasındaki ve yazarın yargıları ile yarattığı karakterlerin arasındaki gerilimine işaret eder. Retorik, bize karakter hakkında bir miktar güvenilir bilgi vermesi ile birlikte, bize yazarın eserleri ve belki de yazarın kişiliği hakkında büyük bir kavrayış kazandırır.

Elbette yazar ve eseri arasındaki ilişki çok tartışmalı bir sorunsal. Her zaman, sanatsal motivasyon, üretim gereksinimleri ve özgün eserin kendi mantığına anlayış göstermeliyiz. Yine de, yapıtları araştırıldığında, çok sayıdaki yazarın eserlerinde, yinelenen saplantılar, yazarın fantezilerindeki kişisel unsurlar, sürekli olarak tekrarladığı tür ilişki ve karakterler ve kendilerine has retorik duruşları olduğunu söylemek mümkündür. Bu hassas girişimde, Horney'in teorisi bize tekrar yardımcı olur.

Sanatsal yaratım sürecinde, yazarların savunma stratejileri kendilerini çeşitli yollardan gösterme eğiliminde olduğundan Horneyen psikoloji, yazarları, eserleri aracılığı ile açıklamada bize yardımcı olur Bir yazarın yapıtları, kendi baskın çözümünü güçlendirmek ve içsel çatışmalarını kendi yolundan çözmek için birbiri ile mücadele eden çeşitli eğilimlerin çatışmasından doğan iyi ve kötü sonuçlardır. Yazarlar, kendi stratejilerine sahip karakterleri yüceltme eğiliminde olacaktır ve kendi bastırılmış çözümlerini simgeleyenleri ise değersizleştirecektir. Retorikleri, baskın çözüm tarafından talep edilen, değer davranış ve kişilik özelliklerini onaylarken, talep edilen örüntüyü reddedenleri cezalandıracaktır. Eserlerinde kullandıkları olay örgüleri sıklıkla, bastırılmış stratejileri, intikam ve acı getiren olarak

¹ ÇN: Metnin bu kısmını çevirmek zor oldu. Yazar burada, Freud'yen okumaların, çocukluk yaşantılarına olan Freudyen teoriden güç alan tahmini atıflarına güvenerek okuma yapmasını ve bu atıfları doğru kabul ederek çok büyük çıkarımlarda bulunmasını eleştiriyor. Horneyyen okumanın, mevcut olanda ifşa edilen savunmalar üzerinden gittiğini bunun için de çocukluğa yönelik bilgi gereksiniminin Freudyen okumalardaki kadar olmadığını belirtiyor.

gösteren, çözümlerini ise büyümlü yollardan onurlandıran fanteziler olur. İçsel çatışma ve çelişkileri ortaya koydukları için haliyle, davranışları, değerleri ve inanışları tutarsız olup kendi ile çelişecektir. Yazarın çatışan eğilimleri, her bir çözümün diğer eğilimlerin bakış açısından eleştirilmesine ve yazarın, karakterlerine, karakterlerinin sembolize ettiğine yönelik tutumlarından doğan karmaşık duygular beslemesine neden olacaktır. Yazarın seçtiği çözümler, yaşamının akışında çok çeşitli olabilir ve bu haliyle bu karakterlerine, retoriklerine ve baskın fantezilerine yansıtacaktır. (bkz. Paris 1976a,1978b, 1991a)

Bir Horneyan yaklaşım ayrıca, okuyucunun tepkisi ve yorumlama süreci hakkında bize fazlaca bilgi verir. Tıpkı her analistin, Horney'in ifadesi ile "kişisel denge durumu" olduğu gibi, okuyucunun da kendi savunmaları ve içsel dünyası, "bir denge durumu" olduğundan, bu durum okuyucunun , yazarın betimlediği çeşitli savunma stratejileri ile karşılaştığında bundan etkilenecek, vereceği tepkiyi etkiler. Bazı okurların, Thackeray'ın Dobbin ve Amelia'yı tamamen onayladığını ve Becky Sharp'a düşmanlık beslediğini, bazılarının, Thackeray'ın Dobbin ve Amelia'yı gizlice küçümsediğini ve Becky'e hayran olduğunu hissederken, bir diğerlerinin de yazarı dahi bir ironist olarak görüp bu çatışmada herhangi bir taraf tutmamasının, psikolojik nedenleri olduğuna dair hiç şüphe yoktur. Horneyan analiz ile belki de yorumların karmaşasını anlamlandırabilir ve kişilerin, metnin diğer yönlerini görmezden gelerek, metne bir yönü ile tepki vermesini açıklayabiliriz.

Ve ayrıca Horneyyan teori , çoklu ya da güvenilmez anlatıcı gibi anlatım teknikleri ve olay örgüsü ile savunma stratejilerinin ilişkisine de ışık tutabilir. (Paris 1974,1986c,1991c)

Biyografi

Horney'in eşzamanlı yaklaşımı, psikobiyografi için muazzam bir potansiyeldir. Yazara ya da bir karaktere edebi açıdan yaklaşanlarınki gibi, biyografistin de incelediği kişi ile ilgili bilgisi çocukluktan ziyade o kişinin yetişkin hayatı ile ilgilidir. Horney'in teorisi, erken çocukluğa yaslanmadan, karakterin yapısı ve davranışlarını açıklamamızı sağlar. Bu, şimdiye kadar, *Robert Frost* (Thompson 1966, 1970, 1976), *Charles Evans Hughes* (Glad 1966), *the Kennedys* (Clinch 1973), *Stalin* (Tucker, 1973, 1990), *Woodrow Wilson* (Tucker 1977), *Jimmy Carter* (Glad 1980; ayrıca bkz 1973), *Felix Frankfurter* (Hirsch 1981), ve *Lyndon Johnson* (Huffman 1989) gibi başlıca biyografik çalışmalarda kullanılmıştır. Tüm bu çalışmalar üzerine düşünmeyi ve konuşmayı hak etse de, sadece Thompson'un Frost ve Tucker'ın Stalin adlı çalışmaları hakkında bir kaç söz söyleyecek kadar yerim var.

Robert Frost, 1939'da, 65 yaşındayken, Lawrance Thompson'a, ölümünden önce hiçbir şey yayınlamamak şartı ile, kendisinin biyografisti olmasını teklif etti. Teklifi kabul eden Thompson, Frost'un 1963'deki ölümüne kadar Thompson, topladığı materyaller sayesinde, Frost'un bir çok çelişkisi ve içsel çatışması hakkında bilgi sahibi oldu. Thompson, biyografinin ilk bölümün taslağını tamamladıktan sonra, *Nevrozlar ve İnsan Gelişimi*'ni okudu ve Horney'in bu yapıtının içinde, şaşırtıcı konusunu anlamlandırmak için ihtiyaç duyduğu analitik konsepti buldu. Eğer, "her sayfada Frost'dan bahsetseydi de" diye yazıyor Thompson, kişisel defterine "ne demeye çalıştığımı dair psikolojik çerçeve vermeye daha uygun olmazdı"(Sheehy 1986,398) Thompson'un not defteri, aralarına Frost'un yorumları serpiştirilmiş yüz otuz sayfa, Horney'den alıntı ve notlar içermektedir. Örneğin: "Frost'un davranış kalıbı ... annesini şefkatine bağımlı olması, babası tarafından dövülme korkusu (ki bu sık sık gerçekleşir), bunlara bağlı teslimci bir bastırma girişimi ile ilişkilidir. Fakat bunlardan daha önemlisi, onun "çatışmaları", onun "uzak durup arada mesafe bırakmasına" neden olmuştur. Söylediğine göre ilk yazmayı denediği öykü, Yerli kabilelerin ona çok iyi davrandığı Mutluluk Vadisine kaçıışı anlatır.(Ak. Sheehy, 405)

Nevrozlar ve İnsan Gelişimi'ni okuduktan sonra, Thompson, yazdığı birinci bölümü, kendisinin Horneyan değerlendirmeleri ile revize etti. O, Frost'u, erken dönemde yaşadığı aşağılamalara karşılık vermek için ihtişam arayan ve onu inciten kişilere karşı zafer ve intikam arzulayan kişi olarak görür. Frost'un hayatındaki çelişkili tutumlar, içsel çatışmaları ve mitleştirdiği ideal benliğini onaylama gereksinimi tarafından yaratılmıştır. Onun eserleri bu dinamikleri yansıtır. Bazen, Frost, eserlerini, çatışmalarından idealize edilmiş yapılarına kaçmak için, bazen de düşmanı olarak kabul ettiği kişilerden intikam almak ya da onları cezalandırmak için araç olarak kullanılır. (Thompson 1966, xix)

İlginçtir, Donal Sheehy, Virginia Üniversitesi Kütüphanesinde, Thompson'a ait belgeleri incelemiş olmasaydı, Thompson'un Horney'i kullandığını bilmeyecektik. Horney'in fikirlerinin biyografiye bir psikolojik bir temel ve bakış açısı verdiği halde Horney'in adı, ne biyografinin metninde, ne dipnotlarında, ne de herhangi bir cildinin dizininde geçmemektedir.

Robert Tucker, *Nevrozlar ve İnsan Gelişimi*, 1950'de yayınlandığında Moskova'daki Amerikan Elçiliğinde çalışıyordu. Kitabı okuduktan sonra birden aklına çok önemli bir düşünce geldi. "Ya, Stalin iktidarı ele geçirdikten sonra, Sovyet Medyası tarafından yaratılan, Stalinin

idealize edilmiş imajı, Horney'in kuramındaki idealize edilmiş imge ise? " Eğer öyle ise, " Stalin kültü, Stalin' in, Rusya ve Dünya tarihinin en büyük dahisi olduğuna dair vahşice abartılmış kendilik görüşünü yansıtmaktadır" ve Kendi hakkındaki bilgileri paylaşma konusunda çok ketum olan bu Kremlin keşişi, Rusyanın her tarafında yayınlanan, milyonlarca dergi ve gazetede, kendiyile ilgili, en içteki düşüncelerini ortaya saçmaktadır. Öyleyse kişi, *Pravda*'yı Horneyyen bakış açısı ile okuyarak, Stalinin psikanalizini yapabilir. (1985,251)

Tucker, Hannah Arendt'inki gibi totoliterizm ile ilgili kitapların, diktatör ile onun psikodinaminiği gözden kaçırdıkları için kusurlu olduğunu hissetti. Ona göre bir diktatör, sürekli tehdit edilen ideal özünün savunmalarını politik olarak kurumsallaştırabilir ve ideal öze tehdit olarak algıladığı nesneleri -sadece bireyleri değil bazen tüm bir sosyal grubu-, baskı altına almak için tüm imkanlarını seferber edebilir. Holokost, Adolf Hitler'in, nevrotikçe bir öz-aşağılamadan kaynaklanan öz-nefretinin, bir grup olarak Yahudilere yansıtılmasının sahnelenmesi olabilir. (254: ayr bkz: Tucker, 1965)

Tucker'in, Stalinin kişiliğinin rolü hakkındaki tezi, Nikita Khrushchev'in "*Kült Kişilik ve Onun Sonuçları Üzerine*" adlı gizli bir rapor ile Sovyet politikası tarafından onaylanmıştır. Khrushchev, Stalin'i, sürekli olumlama isteyen bir yücelik imgesinden kaynaklanan derin güvensizliğe sahip aşırı grandiyoz kişilik olarak tanımlar. Khrushchev, Horney'in *Nevrozlar ve İnsan Gelişimi*'nde "Kibirli-Kinci Tip" olarak tanımladığı nevrotik tipin bir örneğini betimlemiştir. Toplumsal kültürün tatmin etmeye çalıştığı, yüceltmeye yönelik doymayan bir açlığa sahip Stalin'in bu dahi, öğretmen ve büyük bir lider olan şişirilmiş yüceltilmiş özüne yönelik, her ne olursa olsun, en ufak bir değersizleştirme tehlikesi ortaya çıktığında Stalin'de kolayca, kinci intikam güden bir öfke yaratıyordu. "Öz-Yüceltme'nin öbür yüzü olan agresyon, tipik olarak kendini Stalinin'in politik tasfiyelerinde kendini ifade ediyordu." (259)

Tucker, şimdi kendinden emin şekilde, Stalin çalışmasının üçüncü ve son kısmı üzerinde çalışıyor.

Tarihte ve günümüzde, yaşamları Horneyan perspektifden anlaşılabilir ve bu tür bir okumanın nesnesi olabilecek çok sayıda etkileyici kişilikler var. Bu yüzden ben daha bir çok Horneyen bakış açısı ile hazırlanmış biyografiler bekliyorum.

Kültür

Amerikan kültürünü analiz ederken, Horney'i kullanan çeşitli yazarlar vardır. *People of Plenty : Economic Abundance and the American Character* (1954)'de, David M. Potter, milli karakter fikrini desteklemek ve Amerikan bir karakter tanımlamak için Horney'i Margaret Mead ve David Riesman ile birlikte kullandı. Potter, özellikle Horney'in karakteri, içsel çatışmaları ve rekabetçi kültürümüzün yarattığı acımasız çevreyi analizinden etkilendi. O, artan bolluğu gözlemleyerek vardığı: “artan bolluğun, rekabetçi mücadeledeki ödüllerin artışı anlamına geldiği ve rekabetçi mücadeledeki ödüllerin artışının da rekabetçi etkinlikteki artışı getirdiğine bunun da, içsel çatışmalar yaratan ve kendini sabote etme davranışı içeren bir türden saldırganlıkta artış gerçekleşmesine neden olduğuna yönelik fikirleri ile Horney'in gözlemlerini ilişkilendirmiştir. Ona göre biz “fırsat ile güvenliği takas ediyoruz ve sonra güvenlik eksikliğine eşlik eden kaygı deneyimini yaşıyoruz. Rekabetçi toplum, ödülleri karşı konulamaz ve herkesin mücadele etmesi zorunlu olan bir değer olarak kabul ettiğinden, bedeli nevrotik olmak olan rekabetçi bir mücadeleye sürükleniyoruz.”

Ayrıca, *The Poverty of Affluence: A Psychological Portrait of the American Way of Life* (1989)'da Paul Wachtel de refahımızı artırma mücadelemizde “önümüzü tıkayan kompulsif, irrasyonel ve kendini sabote eden bir şeyler” olduğuna vurgu yapar. Bunu söylerken tüm toplumun nevrotik agresifliğe sahip olduğunu söylememekle birlikte Watchel, Horney'in insanlara karşı tipinin, sosyal yaşamımızı ve ekonomik sistemimizin işletmelerini en çok nitelendiren, açık görünen davranış kalıplarını ortaya koyduğunu düşünmektedir. Biz, dayanışmadan çok rekabeti ödüllendiririz ve doğa ile olan ilişkimizde, “hükmetmek ve sahip olmak için mücadele ederiz.” “Zavallı çaresiz dev” olarak algılanmaktan korkar ve bunu engellemek için mantıksız bir saldırganlık gösteririz. (75) Yakalandığımız bu acımasız döngü içinde, güvende olma hissimiz için korku içinde “ürettiklerimize ve biriktirdiğimiz mallara” bel bağlarız ve bizi bu şekilde güvensiz hissettirmesine rağmen, yaptıklarımızı yapmaya devam ederiz. Wachtel, daha sonra bu iddialarını “*The Preoccupation with Economic Growth: An Analysis Informed by Horneyan Theory*” (1991)'de geliştirir

Potter, *Çağımızın Nevrotik Kişiliği'ni*, Wachtel *İçsel Çatışmalarımız'ı* kullanır. James R. Huffman, bugüne kadar yapılmış çalışmalar arasında Amerikan kültürüne en kapsamlı en ziyade gelişmiş uygulanma olacağı öngörülen ve halen üzerinde çalışmakta olduğu kitapta,

Horney'in tüm olgunlaşmış kuramından istifade etmektedir. Huffman, "*A Psychological Critique of American Culture*" (1982)'ündeki bazı ana temaları şimdiden açıklamıştır.

Potter gibi zenginliği vurgulamak yerine, Huffman, tehdit algısına ve doğal davranışımızı etkileyen bayağılığa dikkat çekmiştir. Genç uluslar, Avrupalı köklü güçler tarafından sosyal ve kültürel olarak aşağılık olarak nitelendirilmiş ve genişleme sürecinde, hudut bölgelerinde yaşamak tehlikeli hale gelmiştir. Şehirlerdeki Darvinci çevre vardı ve genellikle fakir ve ülkelerinde baskı görmüş göçmenler , yeni hemşehrileri tarafından ayrımcılığa uğratılıp tehdit olarak görülüyordu.

Bu baskı telafi edici savunmalar üretmiştir. Bu yüzden, Amerikan tarihinin çoğu bir görkem arayışı ve Amerikan karakterinin bir ideal imgeyi göstermektedir. Amerikalılar Birleşik Devletler'in dünyadaki en büyük ülke olacağına, daha sonra hali hazırda dünyadaki en büyük ülke olduklarına ve muhtemelen her zaman böyle olacaklarına inanmaya başladılar. "Biz Amerikalılar, kendi önemimize verdiğimiz abartılmış değerden dolayı, diğer ülkelerden, her isteğimize saygı duymaları, herhangi bir karar vermeden önce bize danışmaları ve bize hükümdar ve dünyaya barış getirenlermişiz gibi davranmalarını talep ettik" (31).

Potter ve Wachtel gibi, Huffman de, agresif rekabetçiliğin ekonomik hayatımızı işbirliğinden daha çok etkilediğini gözlemler. "Biz, liderlerimizin kavgacı ve saldırgan olmasını seviyor ve zirveye ulaşmak için dövüşen insanları yücetiyoruz. "Kültürümüzde agresif eğilimlerle çatışma içinde başka eğilimlerde var olduğunu düşünen Huffman, Horneyen paradigmanın kendisini popüler kültürde, politikada, dinde, iş hayatında ve devrimden şu ana kadarki Amerikan tarihinde kendisini nasıl gösterdiğini açıklamayı öneriyor. Huffman'ın Lyndon Johnson (1989) hakkındaki biyografik çalışması, "*Nevroz ve Başkanlık*" adlı çalışmasının bir parçası olacak.

Horneyen kültür çalışmalarında ayrıca Elizabet ve Viktoryen kültürün analizini içeren çalışmalar da yapılmıştır. (Paris 1991a, 1989)

Cinsiyet

Son zamanlarda sık sık gördüğümüz gibi, Horney, feministler tarafından yeniden keşfedildi. Genellikle, kadın psikolojisi ile ya da daha geniş perspektifte, cinsiyet çalışmaları ile ilgilenenler, Horney'in erken dönem yazılarına odaklanıp, kendi ilgi alanları ile doğrudan bağlantılı olmayan olgunlaşmış teorisine çok fazla ilgi göstermediler. Ancak, olgunlaşmış teori, kültürümüzdeki cinsel kimliği, erkek ve kadın psikolojisini anlamamız için önemli imalar yapmaktadır. Horneyen analist Alexandra Symonds ve sosyal psikolog Marcia Westkott taraflarından etkileyici çalışmalar yapılmıştır. Horney'in olgun teorisi aynı zamanda, Helen de Rosis (1976), Victoria Pellegrino (1976) ve Claudette Dowling (1981) tarafından yazılan, cinsiyet ile ilgili problematikleri ele alan popüler kitaplarda da kullanıldı. Bu yazıda, bunların hepsini incelemeye yetecek yer olmadığını tekrar hatırlatmam gerek.

Alexandra Symonds'un yazıları çoğunlukla, kadın rollerinden dolayı acı çekip bu rollerden kaçmayı deneyen ancak bunu zor bulan ya da bu rollerden kaçan ancak hala bu kaçışın sonuçları ile mücadele etmekte sıkıntı yaşayan kadınlar ile çalıştığı klinik tecrübelerine dayanır. Her vakada, erkekler özerk ve atılgan olması cesaretlendirilirken, kadını kendini geri planda tutmaya ve bağımlı olmaya zorlayan bir kültür başlangıç noktasıdır. Ayrıca Symonds, kadınların durumuna odaklanırken, erkeklerin de kültürel kalıplardan dolayı kendine has zorluklar yaşadığını fark etmiştir (1974, 178).

"*Neurotic Dependency in Successful Women*" (1976)'da, Symonds, tamamen farklı bir duygusal çevre için geliştirilen psikolojik yapılarından dolayı, yeni fırsatlardan yararlanmakta ve kendini göstermekte zorluk yaşayan kadınların sorunlarını analiz eder. "*The Psychodynamics of Expansiveness in the Success-Oriented Woman*" (1978)'de, çocukluktan itibaren baskın agresif kişilik geliştiren kadınlara odaklanır. Onların problemi, bir dereceye kadar, kültür tarafından tayin edilen kadın cinsiyet kimliğinden kaçma olanaksızlıklarından kaynaklanıyordu. Onların sadece rekabet ortamındaki kariyerlerinde başarılı olmaya değil aynı zamanda özgeci olmaya da ihtiyacı vardı.

Son yazısı olan *Gender Issues and Horney Theory* (1991)'de , Dr. Symonds, geçen yirmi yılda çok büyük miktarda değişiklik olmasına rağmen, kadınların hala kompulsif itaatkarlıktan kendini kurtarmakta zorluk yaşıyor olmalarını inceler. "Kültürümüzde, ne zaman bir erkek kendini gizleyen eğilime sahip olsa, bu bir erkeğin olması gerekene dair kendi beklentilerini ihlal ediyor. Bu kişiler, terapinin sonucunda daha iddialı, kendinden daha emin,

hatta agresif olabildiklerinde bu durumdan memnun oluyorlar. Kadınların ise başarı için girişken olmaya dair derin çatışmaları olduğundan ve kendi içlerinde gelişen güç ile üstünlüğü, bir çok farklı yoldan engelleyerek kendilerini sabote ettiklerinden, bu değişiklik her zaman hoş karşılanmıyor ve bu yoldaki her bir adım erkeklere oranla çok daha karmaşık bir süreç içeriyor. "(305-306)

The Feminist Legacy of Karen Horney'de (1986), Marcia Westcott, Horney'in olgun teorisindeki kadın psikolojisine dair görüşleri, cinselleştirme ve kadının değersizleştirilmesi ve bunun sonucunda kadınların hissettiği bağımlılık, öfke ve tecrit bölümlerine ayırarak araştırmış, Westcott, ayrıca ana feminist teori akımlarının Horneyan bir kritiğini geliştirmiştir.

Jean Baker Miller, Nancy Chodorow, Carol Gilligan, bağlanmaya ihtiyaç, vermeye yatkın mizaç, diğer insanlara karşı sorumluluk hissi ve ilişkisel kimlik anlayışını içeren bir takım kişilik özelliklerini kadınlar ile ilişkilendirmişlerdir. Westcott, bu özelliklerin çok olumlu olarak algılanmasına rağmen, aslında kadının, erkeklerden çok daha az değeri olduğuna dair tarihsel anlayıştan ortaya çıktığını düşünür ayrıca kadınların bu özgeci yapı ve bağlanma ile yakın ilişkili kalıplarının altındaki yapıların araştırılmasını önerir.

Westcott, bu yapıların itaatkarlık, değersizleşme ve güçsüzlüğe yönelik savunma tepkileri olduğunu, sosyal açıdan ne kadar olumlu görünürse görünsün, bu özelliklerin kadının kendini gerçekleştirmesinin önünde engel olduğunu düşünmektedir. Chodorow, kadının özgeci yapısının, anne ile kız arasındaki empatinin gelişimini teşvik eden gelişmiş bir bağdan kaynaklandığını savunsa da, Westcott bunun kadınların, diğerlerine bakmaya yönelik kök salmış bir kültürel zorunluluktan kaynaklandığını savunur. Kız çocukları erkek çocuklara oranla daha az desteklenmekte ve kız çocuklarından daha çabuk büyümeleri ve daha az ilgi talep etmeleri beklenmektedir. Westcott için, kadın özgeciliğinin temel çelişkisi "Gerçek özünü ve ihtiyaçlarını gözardı etmiş hatta aşağılanmış kişiler tarafından sevilme için bakım ve destek talebinden vazgeçmiş kişilerin, bakım ve destek vermesidir." (139-140) Kız çocuğu, gerçek özünü görmezden gelenlere karşı öfkeli ancak güvensizlik hissinden dolayı, bu öfkesini kendisine yönlendirir. Kendi özünün değerini düşüren yetişkinlere hayran olur ve yetişkinlerin olmasını istediği şey olmaya çalışarak güven hissi kazanmayı dener. Kendileri desteklenmedikleri için, anneler, karşılanmayan bu desteği kendi kızlarında ararlar. Böylelikle, kadınlardan beklenen kendini feda örüntüsü devam eder.

"*Female Relationality and the Idealized Self*"de, ilişkiye giren özün gerçek öz değil, Horney'in öz-gizleyicilik ile ilişkilendirdiği ideal öz olduğunu iddia eder. Kız çocukları, onaylanmak için, diğerleri için eyleme, onları idare etme, onların ihtiyaçlarını kendi temel motivasyonu yapma, başkalarının taleplerine karşı uysal davranma gibi -meli, -malı'lar geliştirir. Şefkatli, sevecen ve cana yakın olan idealize özünü onaylamak için ötekilere ihtiyaç duyar. Bir ilişkinin bitmesi ya da kendini ideal benliğine göre yeteri kadar sevecen ve şefkatli hissetmemesi, kendini küçümseyen özü gibi hissettirir ve aşırı bir öz-nefreti tetikler. Kendi gerekliliklerin düzeyine erişemediğinde ya da benlik tatminini baskı altına alan ve önemsemeyen kişiler tarafından zorlanmasına kızdığı, ideal ilişkisel öz"öz-eleştiri ve öz-suçlama gibi süreçleri tekrarlamaktadır.

Westcott böylece kadın ilişkiselliğini kutlanmasının, geleneksel idealize edilmiş kadınsılık için, yani öz-gizleyici davranış için çağdaş bir teorik gerekçe sağladığını iddia etmektedir. Horney ile aynı doğrultuda, mahrum olmanın asıl değil zarar verici olduğunu, ve çoğu kadında, değersizlik duygusu- ile başa çıkmak için geliştirdikleri itaatkar niteliklerin yıkıcı olduğunu savunuyor. Kadınlara idealize edilmiş besleyip bakım veren özlerini gerçekleştirmek için kendilerini başkalarla "ilişkilendirme"ye ihtiyacı oldukları ısrar edilmesi Batı kültürünün kadınlara dayattığı role karşı ayaklanan feminist isyanın, o geleneksel rolün pekişmesini sağlayan bir sebep olmasına neden olduğunu düşünmektedir.

Westcott, Horney'in olgun teorisini kadın psikolojisinin temel dayanaklarından biri olarak kabul eder. Fakat ben, tanıdığım bir çok erkeğe, erkek yazarlara karakterlere ve tarihi figürlere baktığımda, Horney'in teorisinin sadece kadınlar için değil erkekler için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Ve son olarak hem kadın ve hem erkek cinsiyeti ile ilgili Horney'den öğreneceğimiz daha çok şey olduğunu düşünüyorum.

1Yayınlanan Horneyan çalışmalar ve yazarları :(alfabetik sıraya göre listelenmiştir.):

Jane Austen (Paris 1978), Honore de Balzac (Portnoy 1949), Charles Baudelaire (Van Bark 1961), Saul Bellow (Paris 1976b), Emily Bronte (Paris, 1982), Charlotte Bronte (Butery 1986; Paris 1993), Robert Browning (Lewis 1986), Pearl Buck (Vollmerhausen 1950), Joseph Conrad (Paris 1974), Anita Desai (Bande 1988), Charles Dickens (Eldredge 1986), Fyodor Dostoevsky (Van Bark 1961, Paris 1974, 1991c), George Eliot (Paris 1974, 1986; Butery, 1982; Lauer 1985), William Faulkner (Haselswerdt 1986, Butery 1989), Gustave Flaubert (Paris 1981), Robert Frost (Thompson 1966, 1970; Thompson and Winnick 1976; Sheehy 1986), Graham

Greene (Straub 1986), Thomas Hardy (Paris 1976a, Butery 1982), Ernest Hemingway (Yalom & Yalom 1971), Henrik Ibsen (Breitbart 1948, Paris 1978a), Henry James (Butery 1982; Lauer 1985), James Joyce (Bartlett 1993), D. H. Lawrence (Smalley 1986), Doris Lessing (Westkott 1986, Eldredge 1989), C. S. Lewis (Bartlett 1989), Somerset Maugham (Weiss 1973), George Meredith (Watt 1984), Eugene O'Neill (Falk 1958), Samuel Richardson (Eldredge 1982), William Shakespeare (Rosenberg 1961; Rabkin & Brown 1973; Lewis 1985; Paris 1989c, 1991a, 1991b), Shaw (Bartlett 1991), Mary Shelley (Keyishian 1989), Stendhal (Paris 1974), William Styron (Huffman 1986), William Makepeace Thackeray (Paris 1974), and Richard Wright (Fishburn, 1977)

Kaynakça

Bande, Usha. 1988. *The Novels of Anita Desai*. New Delhi: Prestige Press.

Bartlett, Sally A. 1989. Humanistic Psychology in C. S. Lewis's *Till We Have Faces: A Feminist Critique*. *Studies in the Literary Imagination*, 22: 185-198.

—. 1991. Fantasy as Internal Mimesis in Bernard Shaw's *Saint Joan*. *Notes on Modern Irish Literature*, 3: 5-12.

—. 1993. Spectral Thought and Psychological Mimesis in *A Portrait of the Artist as a Young Man*. *Notes on Modern Irish Literature*, 5: 57-66.

Bergman, Ingmar. 1974. *Scenes from a Marriage*. Translated by Alan Blair. New York: Bantam Books.

Bolt, Robert. n.d. *A Man for All Seasons*. New York: Vintage Books.

Breitbart, Sara. 1948. "Hedda Gabler": A Critical Analysis. *American Journal of Psychoanalysis*, 8: 55- 58.

Butery, Karen. 1982. The Contributions of Horneyan Psychology to the Study of Literature. *American Journal of Psychoanalysis*, 42: 39-50.

—. 1986. *Jane Eyre's Flights from Decision*. In *Third Force Psychology and the Study of Literature*. Ed. B. J. Paris. Rutherford, N.J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

—. 1989. From Conflict to Suicide: The Inner Turmoil of Quentin Compson. *American Journal of Psychoanalysis*, 49: 211-224.

Clinch, Nancy. 1973. *The Kennedy Neurosis*. New York: Grosset & Dunlap.

Deutsch, H. 1925. *Psychoanalyse der weiblichen Sexualfunktionen (Psychoanalysis of the Sexual Functions of Women)*. Vienna: Internationaler Psychoanalytischer Verlag.

Dinnage, Rosemary. 1987. Review of Susan Quinn's *A Mind of Her Own: The Life of Karen Horney*. *New York Times Book Review*, November 29, 10-11.

Eldredge, Patricia R. 1982. *Karen Horney and Clarissa: The Tragedy of Neurotic Pride*. *American Journal of Psychoanalysis*, 42: 51-59.

—. 1986. *The Lost Self of Esther Summerson: A Horneyan Interpretation of Bleak House*. In *Third Force Psychology and the Study of Literature*. Ed. B. J. Paris. Rutherford, N.J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

—. 1989. *A Granddaughter of Violence: Doris Lessing's Good Girl as Terrorist*. *American Journal of Psychoanalysis*, 49: 225-238.

Falk, Doris V. 1958. *Eugene O'Neill and the Tragic Tension*. New Brunswick, N.J.: Rutgers Univ. Press.

9

Fishburn, Katherine. 1977. *Richard Wright's Hero: The Faces of a Rebel-Victim*. Metuchen, N.J.: The Scarecrow Press.

Garrison, D. 1981. *Karen Horney and Feminism*. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 6: 672-691.

Glad, Betty. 1966. *Charles Evans Hughes and the Illusions of Innocence*. Urbana: University of Illinois Press.

—. 1973. *Contributions of Psychobiography*. In *Handbook of Political Psychology*, Ed. Jeanne N. Knutson. San Francisco: Jossey-Bass. pp. 296-321.

—. 1980. *Jimmy Carter*. New York: W. W. Norton & Co.

Haselswerdt, Marjorie. 1986. "Keep Your Muck": A Horneyan Analysis of Joe Christmas and Light in August. In *Third Force Psychology and the Study of Literature*. Ed. B. J. Paris. Rutherford, N.J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

Hirsch, H. N. 1981. *The Enigma of Felix Frankfurter*. New York: Basic Books.

Houghton, Walter. 1957. *The Victorian Frame of Mind*. New Haven: Yale University Press.

Huffman, James. 1982. A Psychological Critique of American Culture. *The American Journal of Psychoanalysis*, 42: 27-38.

—. 1986. A Psychological Redefinition of William Styron's Confessions of Nat Turner. In *Third Force Psychology and the Study of Literature*, Ed. B. J. Paris. Rutherford, N.J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

—. 1989. Young Man Johnson. *The American Journal of Psychoanalysis*. 49: 251-265.

Keyishian, Harry. 1989. Vindictiveness and the Search for Glory in Mary Shelley's *Frankenstein*. *American Journal of Psychoanalysis*, 49: 201-210.

Lauer, Kristin. 1985. His Husband / Her Wife: The Dynamics of the Pride System in Marriage. *Journal of Evolutionary Psychology*, 6: 329-340.

Lewis, Catherine R. 1985. Poet, Friend, and Poetry: The Idealized Image of Love in Shakespeare's Sonnets. *American Journal of Psychoanalysis*, 45: 176-190.

—. 1986. Browning's Guido: The Self-Fictionalizing Imagination in Crisis. In *Third Force Psychology and the Study of Literature*, Ed. B. J. Paris. Rutherford, N.J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

Paris, B. J. 1974. *A Psychological Approach to Fiction: Studies in Thackeray, Stendhal, George Eliot, Dostoevsky, and Conrad*. Bloomington: Indiana Univ. Press.

10

—. 1976a. Experiences of Thomas Hardy. In *The Victorian Experience*, Ed. Richard A. Levine. Athens, Ohio: Ohio Univ. Press.

—. 1976b. Herzog the Man: An Analytic View of a Literary Figure. *American Journal of Psychoanalysis*, 36: 249-60.

—. 1978a. Horney's Theory and the Study of Literature. *American Journal of Psychoanalysis*, 38: 343- 53.

—. 1978b. *Character and Conflict in Jane Austen's Novels: A Psychological Approach*. Detroit: Wayne State University Press.

—. 1981. Third Force Psychology and the Study of Literature, Biography, Criticism, and Culture. *Literary Review*, 24: 181-221.

. 1982. "Hush, Hush! He's a human being": A Psychological Approach to Heathcliff. *Women and Literature*, 2: 101-17.

—, ed. 1986a. *Third Force Psychology and the Study of Literature*. Rutherford, N. J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

—. 1986b. Horney, Maslow, and the Third Force. In *Third Force Psychology and the Study of Literature*, pp. 25-60.

—. 1986c. Third Force Psychology and the Study of Literature, Biography, Criticism, and Culture. In *Third Force Psychology and the Study of Literature*, pp. 61-94.

—, ed. 1989a. Special issue of *American Journal of Psychoanalysis*, vol. 49, no. 3, on Interdisciplinary Applications of Horney.

—. 1989b. Interdisciplinary Applications of Horney. *American Journal of Psychoanalysis*, 49: 181-88.

—. 1989c. The Not So Noble Antonio: A Horneyan Analysis of Shakespeare's *Merchant of Venice*. *American Journal of Psychoanalysis*, 49: 189-200.

—. 1991a. *Bargains with Fate: Psychological Crises and Conflicts in Shakespeare and His Plays*. New York: Insight Books.

—. 1991b. *Character as a Subversive Force in Shakespeare: The History and Roman Plays*. Rutherford,

N.J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

—. 1991c. A Horneyan Approach to Literature. *American Journal of Psychoanalysis*: 51: 319-37.

—. 1993. "Teaching Jane Eyre as a Novel of Vindication." In *Approaches to Teaching Jane Eyre*, Ed. Beth Lau and Diane Hoeveler. New York: Modern Language Association.

Portnoy, I. 1949. "The Magic Skin": A Psychoanalytic Interpretation. *American Journal of Psychoanalysis*, 9: 67-74.

Rabkin, Leslie Y., and Jeffrey Brown. 1973. Some Monster in His Thought: Sadism and Tragedy in Othello. *Literature and Psychology*, 23: 59-67.

Rosenberg, Marvin. 1961. *The Masks of Othello*. Berkeley: University of California Press.

Sheehy, D. G. 1986. The Poet as Neurotic: The Official Biography of Robert Frost. *American Literature*, 58: 393-410.

Smalley, Barbara. 1986. Lawrence's "The Princess" and Horney's "Idealized Self." In *Third Force Psychology and the Study of Literature* Ed. B. J. Paris. Rutherford, N.J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

Straub, Joe. 1986. A Psychological View of Priesthood, Sin, and Redemption in Graham Greene's *The Power and the Glory*. In *Third Force Psychology and the Study of Literature*, ed. B. J. Paris. Rutherford, N.J.: Fairleigh Dickinson Univ. Press.

Symonds, Alexandra. 1974. The Liberated Woman: Healthy and Neurotic. *American Journal of Psychoanalysis*, 34: 177-183.

—. 1976. Neurotic Dependency in Successful Women. *Journal of the American Academy of Psychoanalysis*, 4: 95-103.

—. 1978. The Psychodynamics of Expansiveness in the Success-Oriented Woman. *American Journal of Psychoanalysis*, 38: 195-205.

—. 1991. Gender Issues and Horney Theory. *American Journal of Psychoanalysis*, 51: 301-312.

Thompson, Lawrance. 1966. *Robert Frost: The Early Years 1874-1915*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.

—. 1970. *Robert Frost: The Years of Triumph 1915-1938*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.

— and R. H. Winnick. 1976. Robert Frost: The Later Years 1938-1963. New York: Holt, Rinehart, & Winston.

Tucker, Robert. 1965. The Dictator and Totalitarianism. World Politics, 17, no. 4.

—. 1973. Stalin as Revolutionary, 1879-1929: A Study in History and Personality. New York: W. W. Norton & Company.

12

—. 1977. The George's Wilson Reexamined: An Essay on Psychobiography. American Political Science Review, 71: 606-618.

. 1985. A Stalin Biographer's Memoir. In Introspection in Biography: The Biographer's Quest for Self-Awareness. Ed. S. H. Baron and C. Pletsch. Hillsdale, N. J.: The Analytic Press. pp. 249-271.

—. 1990. Stalin in Power: The Revolution from Above, 1928-1941. New York: W. W. Norton & Company.

Van Bark, Bella S. 1961. The Alienated Person in Literature. American Journal of Psychoanalysis, 21: 183-97.

Vollmerhausen, Joseph W. 1950. "Pavilion of Women": A Psychoanalytic Interpretation. American Journal of Psychoanalysis, 10: 53-60.

Wachtel, Paul L. 1977. Psychoanalysis and Behavior Therapy: Toward an Integration. New York: Basic Books.

—. 1989. The Poverty of Affluence: A Psychological Portrait of the American Way of Life. Philadelphia: New Society Publishers.

Watt, Stephen. 1984. Neurotic Responses to a Failed Marriage: George Meredith's Modern Love. Mosaic, 17: 49-63.

Weiss, Frederick. 1973. Of Human Bondage. American Journal of Psychoanalysis, 33: 68-76.

Westkott, Marcia. 1986. The Feminist Legacy of Karen Horney. New Haven: Yale Univ. Press.

—. 1989. Female Relationality and the Idealized Self. *American Journal of Psychoanalysis*, 49: 239-250.

Yalom, Irvin D., and Marilyn Yalom. 1971. Ernest Hemingway--A Psychiatric View. *Archives of General Psychiatry*, 24: 485-94

